

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ, ΩΣ ΑΞΙΑ ΚΑΙ ΑΡΕΤΗ (Μέρος Β')

Κάθε δίνη είναι μια ζωντανή οντότητα. Συνιστά μια μορφοποίηση της ροής ενέργειας! Μήπως και η ζωή μας δεν είναι, άραγε, μια «ιερή» μορφοποίηση ενέργειας! Έχει ένα σταθερό, κατά κάποιον τρόπο, εσωτερικό περιεχόμενο, αλλά εντάσσεται στο όλο. Το τοίχωμα που την ξεχωρίζει βρίσκεται ταυτόχρονα μέσα και έξω, όπως ακριβώς οι μεμβράνες στα κύτταρα των ζωντανών οργανισμών. Ήτοι είναι φαινόμενο συγχρόνως ατομικό αλλά ταυτόχρονα ολιστικό.

Μεγαλοφούδια θεωρούσαν παλαιότερα κάθε δημιουργικό άνθρωπο. Σήμερα επιστημονικά πιστεύεται ότι η μεγαλύτερη χρήση της ανθρώπινης δημιουργικής διάνοησης δεν γίνεται στην τέχνη ή στην επιστήμη, αλλά στις καθημερινές αυθόρμητες πράξεις, με τις οποίες διατηρείται η συνοχή στην κοινωνία. **Το κοινωνικό ευ ζην συνιστά την πιο υψηλή τέχνη.**

Οι έρευνες των τελευταίων δεκαετιών πάνω στην ευφυΐα και τη δημιουργικότητα, έδειξαν, σχεδόν εξαρχής, ότι παρόλο που ιδιαίτερες ομάδες με υψηλό δείκτη νοημοσύνης καταφέρνουν να σημειώνουν εξαιρετική βαθμολογία τόσο στο σχολείο όσο και στο πανεπιστήμιο, στην ουσία επισκιάζονται από εκείνους που δεν έχουν απλά υψηλό IQ, αλλά και **υψηλό δείκτη δημιουργικότητας**. Άλλες έρευνες δείχνουν ότι οι μαθητές με υψηλό δείκτη δημιουργικότητας ξεπέρασαν αυτούς που είχαν μόνο υψηλό IQ, σχεδόν σε όλα τα επίπεδα και τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Όλα τα παραπάνω μας οδηγούν στο συμπέρασμα **ότι η έμφυτη χαρισματικότητα είναι τελικά ένας συνδυασμός ευφυΐας και δημιουργικότητας.**

Το μηδέν και το είναι πάνε μαζί, γιατί συνιστούν το κοσμογονικό υπέδαφος των πραγμάτων και των δράσεων, ήτοι την αρχική μάζα της ζωής και της φύσης. Η μορφή που παίρνει η λειτουργική τους, με τη μετάβαση από το δυναμικό στο ενεργητικό πεδίο τους συναπαρτίζει ένα χειροποίητο ψηφιδωτό. Ο Αϊνστάιν απέδειξε ότι η ενέργεια σχετίζεται με τη μάζα απόλυτα ($E=mc^2$). **Τη συνάντηση του μηδενός με το είναι την ονομάζουμε γίνεσθαι. Δημιουργία** (δήμος + έργον) είναι η παραγωγή έργου για το (γενικό) καλό του λαού. **Τουτέστιν αρετή!!!**

Το χάος από επιστημονική θεωρία ξεπέρασε τα όρια της Τέχνης και έλαβε μεταφορικά πολιτισμική μορφή, από την οποία αναφύονται μεγάλα ερωτηματικά για άλλοτε βεβαιότητες. Οι άπειρες και ανεξέλεγκτες αποχρώσεις της ζωής δεν είναι δυνατόν να προβλεφθούν απόλυτα, αλλά ταυτόχρονα ζαυνοίγονται απίθανες περιπτώσεις δημιουργικότητας. Κοντολογίς, **μπορούμε να ζούμε όχι ως ρυθμιστές της φύσης, αλλά ως δημιουργικοί συνεργάτες της.**

Καθολικός έλεγχος επί της φύσεως δεν είναι εφικτός από τον άνθρωπο. Η ιδέα του χάους δημιουργεί έναν διαφορετικό τρόπο σκέψης και βίωσης της πραγματικότητας και έχει μια εγγενή **ταπεινοφροσύνη**, που δεν την έχουν οι λοιπές επιστήμες, γιατί αποδεικνύει **ότι δεν μπορούμε να έχουμε απόλυτη βεβαιότητα στα γεγονότα.** Απαιτεί μια πιο ελεύθερη έκφραση και προπαντός **προσδιορισμό των ορίων μας και τον σεβασμό του άγνωστου και του άρρητου.**

Ως ανθρώπινα όντα θα πρέπει να δημιουργήσουμε μια ροή στη ζωή μας, ως εάν τρεχούμενο νερό, με δημιουργικές αρετές, ώστε να ξεπερνάμε τα προβλήματα. Να απελευθερωθούμε από τις προκαταλήψεις, τις μηχανικές συνήθειες, την απομόνωση, το «πολύτιμο» εγώ μας, τις πάγιες απόψεις (εγγράμματα).

Τα ενάρετα δημιουργικά άτομα είναι άτομα της προσφοράς στο κοινωνικό σύνολο. Στον Όμηρο η δημιουργικότητα συμπίπτει με την αγωγή, που καθιστά τον ήρωα παραγωγικό σε λόγια και ηρωικά έργα. Από τον Σόλωνα ίσαμε τους σοφιστές κυριαρχεί η αγωγή της **ευρυμάθειας**, που σε συνδυασμό με την ρητορική δεινότητα, θα βοηθούσε τον πολίτη να διακριθεί και να προσφέρει στον «δήμο». Από τον Σωκράτη και μετά αναζητείται **υπέρβαση από την πολυμάθεια προς τη σύμμετρη ανάπτυξη σωματικών και πνευματικών δυνάμεων με στόχο την ανάδειξη του λόγου, ως υπέρτατου εργαλείου σκέψης και πράξης**, που οδηγεί σε μια ουσιαστική γονιμότητα μέσω του **ωραίου προς την υπέρτατη αλήθεια, το Αγαθό («τόκος εν καλώ»).**

Η γονιμότητα αυτή αποτελεί μοναδική ποιότητα του ανθρώπινου είδους, **την ανθρωπινότητα.**

Αυτό συμβαίνει και με τη ζωή μας μέσα στον ανθρώπινο Κόσμο. Άρα αναδύεται η ανάγκη **καλλιέργειας της αρετής της αρμοστικότητας (fitness), ήτοι ορθολογικής χρυσής αναλογικής άρμοσης με το περιβάλλον (φυσικό και ανθρώπινο).** Η εκπαίδευση πρέπει να αναβαθμισθεί και πάλι στην ολιστική μορφή της, ως η κλασική Παιδεία. **Να ξαναβρούμε την αγωγή και την ανδραγωγία και να θεωρήσουμε την ανθρωπινότητα ως στόχο της Παιδείας.**

Η δημιουργική σκέψη συνιστά την υψηλότερη πνευματική λειτουργία και η δημιουργική παραγωγή το κορυφωμα τη ανθρώπινης κατάκτησης. Αυτό συνιστά την ουσία της Παιδείας – αγωγής του ανθρώπου. Η παιδεία, σε μεγάλο βαθμό, τις τελευταίες δεκαετίες μετατράπηκε σε απλή εκπαίδευση, μέσα σε πλάνες, που έθεσαν την αγωγή σε εσφαλμένη τροχιά. Ο άνθρωπος πίστεψε, εγωιστικά, ότι θα μπορούσε να επιβληθεί στη φύση και αγνόησε τις λεπτές αποχρώσεις της ζωής που δεν ελέγχονται καθόσον είναι τοχαίες, αλλά αυτές δημιουργούν την απέραντη ολιστική αρμονία!

Η δημιουργικότητα συνιστά μια έφεση που επιτρέπει στον άνθρωπο να αναδιοργανώνει τα δεδομένα του αντιληπτικού χώρου, της εμπειρίας και της γνώσης του σε νοητικά σχήματα μέσω των οποίων ανακαλύπτει νέες λύσεις σε κοινά προβλήματα. Επίσης τον καθιστά ικανό να επικοινωνεί καλύτερα, να εφαρμόζει νέες μεθόδους και μορφές.

Κοντολογίς, η δημιουργικότητα συνιστά μια πράξη παραγωγής του νέου! Ένα ενιαίο νοητικό ενέργημα, στο οποίο συμμετέχουν κάθε φορά οι ποικίλες αντιληπτικές και γνωστικές λειτουργίες του ατόμου, σε συνάρτηση με την προσωπικότητα και τον ιδιαίτερο ψυχισμό του.

Η αγωγή της δημιουργικότητας είναι συνυφασμένη με την ολιστική παιδεία και καλλιέργεια του ατόμου, παρά με οποιαδήποτε μορφή εξειδικευμένης άσκησης. Πρωταρχικός παράγοντας της δημιουργικότητας είναι η οικοδόμηση του εσωτερικού μας κόσμου. Δίνει κανείς, ό,τι παίρνει και αξιοποιεί. Η δημιουργία δεν αναδύεται στο κενό! Οι μεγάλοι δημιουργοί (επιστήμονες, ποιητές, καλλιτέχνες, εφευρέτες, πολιτικοί κλπ.) διέθεταν τεράστια αποθέματα προσωπικής εμπειρίας και γνώσης, όπως και βιώματα μιας ζωής, συνήθως έντονης και ιδιόμορφης.

Το πρότιστο μέλημα της αγωγής της δημιουργικότητας συνιστά η ανάπτυξη όλων των αισθήσεων και μηχανισμών, ώστε να αφομοιώνονται όλες οι λεπτότατες αποχρώσεις του εξωτερικού κόσμου και η σύλληψη των δομών των πραγμάτων με αποκορύφωμα την αίσθηση της ποιότητας και της αξίας ήτοι η αρετή της κριτικής αποτίμησης. Στην πράξη μια κοινωνική ευαισθησία, γιατί κάθε επίτευγμα ενσωματώνεται αναπόφευκτα στα λοιπά αγαθά ολόκληρης της ανθρώπινης κοινότητας.

Η δημιουργικότητα ως αρετή και η ευφυΐα, όπως και το αίσθημα εκτέλεσης του καθήκοντος αναδύονται από την ολιστική καλλιέργεια ενός αρμονικού ολογράμματος πολλών αρετών, που αποτελούν τα συστατικά μέρη της χαρισματικότητας. Η αγωγή της δημιουργικότητας συνιστά τον πυρήνα της ολιστικής παιδείας. **Η ειδική ευσυνείδητη πνευματική πειθαρχία, που επιβάλλει η σχολική μάθηση για την απόκτηση της δοσμένης γνώσης και την ανάπτυξη σχετικών ειδικευμένων δεξιοτήτων, πρέπει να ενταχθεί στο ευρύτατο πλαίσιο της δημιουργικής αγωγής.**

Το εν αρετή δημιουργείν συνιστά «πολυφάρμακο» για τον άνθρωπο. Μια δημιουργική αντίληψη και σκέψη, που αυτοοργανώνεται πρέπει να συνδυάζεται με τη βούληση για καταβολή προσπάθειας, ώστε να αποκτηθούν οι «επαινετές έξεις», τουτέστιν οι αρετές που συνθέτουν την ειδοποιό ποιότητα του ανθρώπινου όντος, την ανθρωπινότητα.

Μια αίσθηση φρεσκάδας είναι το μόνιμο χαρακτηριστικό της δημιουργικότητας. Μια διαρκής εκνεάνιση του εγκεφάλου μας, γιατί μας καθιστά ικανούς να μπαίνουμε μέσα στην αβεβαιότητα του χάους και να μαθαίνουμε να ζούμε με αυτό με τις δυνάμεις μας τις προσωπικές, αλλά και να μπορούμε να δεχτούμε τη συνδρομή των συναθρώπων μας, οι οποίοι είναι συν-δημιουργοί μας.

Μόνον μέλη με ενάρετη δημιουργικότητα συν-δημιουργούν ανοιχτή, τουτέστιν, ζωντανή κοινωνία που μπορεί να ενταχθεί στο συνεχώς εξελισσόμενο περιβάλλον και να προσφέρει την ολβιότητα στα μέλη της. Μέλη που συμβάλλουν διαρκώς στη διατήρηση της φρεσκάδας και της ακμής της ίδιας της κοινωνίας.

Ένα εν ζην, μια ζωή με συνεχή εκνεάνιση, αυτοοργάνωση, αυτοδόμηση και αυτοπραγμάτωση με εμμενή ερείσματα τη αληθινή Γνώση, το Κάλλος και το Αγαθό.

Τότε δημιουργείται μια ευημερούσα Πολιτεία, οπότε αναδύονται οι αρετές της αλληλεγγύης και άμιλλας που ενοποιούν τους πολίτες.

Δημήτρης Κ. Μπάκας
11 Νοε. 2022